

Kelemen József

A tanító csend

Néhány szó és hosszú csend, kevés beszéd és percekgig tartó hallgatás uralta gyermekkorom hétköznapjait. Ez adott nyugalmat, biztonságot, miközben sugározta felém a szavak hangos moraj nélküli tanítását. Ezzel egy véget nem érő átalakulást, kíváncsiságot, érdeklődést indított el bennem elsősorban a lelki fejlődésem kiteljesedése felé.

Pék mama – anyai nagymamám, akivel egy fedél alatt éltünk – szűkszavúságában, csendességében a félelem, a halálfélelem, a gyanakvás, a kiszolgáltatottság arcát rajzolta meg nekem csendes perceivel. Talán az válthatta ezt ki, hogy fiatalon, 40 évesen lett özvegyasszony, két kicsi lánygyermekével. Mindezek mellé elkapta a maláriát, majd súlyos cukorbetegsége következtében gyakran esett kómába. Mégis meg tudott küzdeni tanító csendességével, az élet viharaival. A csendben nem ürességet és némaságot látott, hanem hiterősítő bölcsességet. A hallgatásaiban a túlélés lehetősége, a hite iránti bizalom ereje nyújtotta neki a biztonságot és elégtételt.

Kelemen nagymamámnál – aki az apai nagyszülő volt, sok időt töltöttem vele – a hosszú, csendes percek, a végtelennek tűnő némaságba való burkolózás csendje, a keménységet, az erőt, a bátorságot és a megrendíthetetlen hitet véste emlékezetembe. Mama néhány csendes, szinte suttogó szóval is tudott életre szóló bölcsességet, útmutatást, felejthetetlen szavakat belém égetni. Az ő tanító csendje olyan biztonságot és olyan erőt adott a környezetének, hogy az tekintélyt parancsolólag hatott mindenkire. Az ő szavak közötti csendje soha senkinek nem juttatták eszébe a bárgyú üres perceket. És ami még nagyon lényeges, hogy mindkét nagymamánál a csend nagyfokú őszinte szeretettel, tisztelettel és alázattal járt együtt, ami felém is vigaszt, biztonságot és lelkierőt nyújtott.

Így indult, így alakult lassan, már gyermekkoromtól az én ismeretségem és barátságom a csenddel, az elvonult elmélkedésekkel, a lélek útjainak, titkainak fűrkésével. Amióta már nincsenek mellettem, jó két emberöltő csorgott, pergett le a végtelenség homokóráján. Az életem, az életünk gyors és ijesztő átalakuláson ment át. Megváltozott, felgyorsult, hangosabb lett az élet, zajosabb, harsányabb lett a világ. Hiányzik a megfontoltságuk, hiányzik a csendre intésük, hiányzik a tekintélyt és tiszteletet parancsoló jelenlétük, az egyszerű józanságuk és legfőképpen az őket körülölelő csend.

Ebben a végtelennek tűnő, dübörgő információ-áradatban, ebben a média-háborúban egyik legnagyobb lelki-szellemi kihívás számomra, a lényeg észrevétele, a lényeges dolgok kiválasztása, követése. Nagyon sok minden ránk szakad, ami könnyen elveszi az ember figyelmét a lényegről. Ehhez pedig számomra szükség van a

csöndre, ahol a gyökerekig láthat az elme. Mert a csend is tud beszélni, már ha van bátorságunk és nem jövünk zavarba a ránk ordító elintézetlen tennivalóinktól, az elvárt kötelezettségeinktől, a halaszthatatlannak vélt dolgainktól. Nem is beszélve a világháló által ránk lapátolt hírekről, játékokról, buborékokról, függőségtől.

Dr. Görföl Tibor a PPKE tanára, a Vigília főszerkesztője Így tanít Isten csendje című publicisztikájában írja: „*A csend barátságos és szelíd, de szigorú tanítómester és nem könnyű kitartani az iskolájában.*” Hiszen a csend lehet a menekülés színtere is, de talán érdemes úgy tekinteni rá, mint a lelki feltöltődés termékeny talajára.

Gyermekkoromtól ismerem az éneket és máig elkísér olykor, amikor elmegyek egy templom előtt, már pedig Egerben ez elég sűrűn megyesik:

*„Templom csendes mélyén, oltár rejteken,
Hófehéren Jézus, titkon ott pihen.
Körülötte éj van, egyedül virraszt:
Mint az égi harmat, hull a szent malaszt.
Fénye által járja a hideg falat,
Szürke utca mentén, titkosan halad.
Pillantása áthat minden zárákon,
Fennvirrasztva jár az alvó falvakon.
Látja aki árva, aki elhagyott,
Börtönében látja a szegény rabot.
S ha a fáradt ember kínban elmerül;
Azt suttogja néki: Nem vagy egyedül.”*

Hallom, olvasom, hogy ma már sokan – részben divatból – heteket, hónapokat töltenek el Indiában a csend meditációja között, hogy lelkileg feltöltődjenek. A tendencia szerint egyre nagyobb erre az igény már Magyarországon is. Talán az itthoni templomaink, kegyhelyeink nem olyan csendesek, nem olyan puritánok vagy éppen nem olyan nagyívűek, mint az indiai lehetőségek, de legalább mindenki számára elérhető és biztosítottak. Mert hiszem, hogy nem csak a testet, a lelket is edzeni, ápolni kell!

Érdemes kipróbálni és elgondolkodni azon, hogy a szó és a csend, a beszéd és a hallgatás nem egymást kizáróak, nincs közöttük ellentmondás, hanem együtt egy komplex egésznek alkotnak, amit már nagymamáim abban az időben is tudtak és hála Istennek, tudattak velem is. Biztos nem könnyű ma ezt a két fogalmat együtt alkalmazni, lélekemelővé formálni. De minden törekvésünk hozzájárul emberi belsőknek lelki megújulásához. Hiszem, hogy egy idő után tapintható lesz és érezhetjük magunkban a csöndet, és annak, a vele együtt járó isteni működését. Ehhez kívánok mindnyájunknak hitet, kitartást, mert mama megmondta: *kisfiam, ha a csend majd megszólal benned, akkor az örökre megnyugvást, biztonságot, erőt és hitet ad a boldogulásodhoz.* Köszönöm nekik!